

Čeština: veláry vs. labiály (palatalizace)

	cíl	veláry	labiály
zdroj		[k g x]	[p b f v m]
-ě _[D/LSG]		<i>potoc-e</i>	<i>příkop-ě</i>
-ěj _[KOMP]		<i>divoč-ej-ší</i>	<i>hloup-ěj-ší</i>
-í _[NPL]		<i>ptác-i</i>	<i>čáp-i</i>
-í _[A]		<i>ptač-í</i>	<i>čap-í</i>
-ek _[DIM]		<i>ptáč-ek</i>	<i>cůp-ek</i>

U-segmenty (Backley 2011)

C-slot

C-slot

V-slot

V-slot

✓hlava

✗hlava

✓hlava

✗hlava

labiály

veláry

zaokrouhlené a/n zadní V

[p b f v φ w m]

[k g x γ ŋ]

[u o ɤ y ø]

Palatalizace: alveoláry/veláry vs. labiály

	veláry	alveoláry	labiály
cíl	[k g x]	[t d n]	[p b f v m]
zdroj			
-ě _[D/LSG]	<i>potoc-e</i>	<i>plot-ě</i>	<i>příkop-ě</i>
-ěj _[KOMP]	<i>divoč-ej-ší</i>	<i>krut-ěj-ší</i>	<i>hloup-ěj-ší</i>
-í _[NPL]	<i>ptác-i</i>	<i>kojot-i</i>	<i>čáp-i</i>
-í _[A]	<i>ptač-í</i>	<i>kojot-í</i>	<i>čap-í</i>
-ek _[DIM]	<i>ptáč-ek</i>	<i>kojot-ek</i>	<i>cůp-ek</i>
	U + I => I	∅ + I => I	U + I => UI
	= změna artikulace		= sekundární artikulace

Vokativ: alveoláry/labiály vs. veláry

	labiály	alveoláry	veláry		palatalizující alomorfy	
Nsg	hňup	chrt	kluk	Vsg	kluk-u	*kluč-e
G/Asg	hňup-a	chrt-a	kluk-a	Npl	*kluk-ové	kluc-i
Vsg	hňup-e	chrt-e	kluk-u	Lpl	kluk-ách	kluc-ích

U-IA

∅-IA

U-U

harmonie mezi základem
a koncovkou

Vsg	*Petr-u	Petř-e
	*lúzr-u	lúzř-e

Shrnutí

	labiály	alveoláry	veláry
palatalizace	C > C ^j	C > X	
alomorfie (vokativ)		-e	-u

Zadní/velární ≠ labiální

zadní/velární   labiální

✓

✗

velární C [k g x γ ŋ]

nezaokrouhlené zadní V [ɯ ʌ ɑ]

✗

✓

zaokrouhlené přední V [y ø œ]

✓

✓

labializované velární C [k^w g^w]

zaokrouhlené zadní V [u o ɔ]

→ veláry a labiály mají různý obsah (Harris 1990, Rennison 1990)

Labiální element B (Scheer 2004)

U/I	U	∅
B	∅	B
	[k g x] + [h̥]	[p b f v m]

palatalizace velár: $\text{ʉ} \leftarrow \text{I}$

U/I	$\text{ʉ} \leftarrow \text{I}$	
B	∅	∅
	[t͡s t͡ʃ z ʒ ʃ]	

palatalizace labiál: $\text{BI} \leftarrow \text{I}$

	$\text{∅} \leftarrow \text{I}$	
B	∅	
	[p͡j b͡j f͡j v͡j] [m͡j] > [m͡ɲ]	

[u o]

zadní/velární   labiální

U   ∅   veláry

∅   B   labiály

U   B   [u o]

predikce: [u o] = UB => interakce s velárami [U] i labiálami [B]

Stará čeština: předložka *k*

ku [pbmvfkghc].*

ku [^pbmvfkghc].*

<https://vokabular.ujc.cas.cz/banka.aspx?idz=STB>

[u]: stč. UB x nč. U

stč.

ku [k g x ě] = U-U

ku [p b f v m] = B-B

→ [u] = UB

nč.

ku/podivu, ku/příkladu, ku prospěchu

5 ku dvěma/šesti/jedné

*Prokop-u (x Prokop-e)

B-B

→ [u] = U

Radk-u

U-U